

γιαγούζης ἐπίθ. ἀμάρτ. γιαγούζ'ς Πόντ. (Τραπ.) Οὐδ. γιαγούζιν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a ğ i z* = ὁ ἔχων μαῦρον στιλπνὸν χρῶμα (ἐπὶ ἵππων).

- 1) Ἐπὶ ἵππου, ὁ ἔχων στιλπνὸν μαῦρον χρῶμα: Ἰ. Ἀσμ. *Κανείς, κανείς 'κ' ἐλάλεσεν, κανείς 'κ' ἀπολογέθεν, καὶ τὸ γιαγούζιν τ' ἄλογον λαλεῖ καὶ 'πολογᾶται.*
2) Ἐπὶ ἀνθρώπων, δύστροπος, στριφνός.

γιαζι τό, Καππ. (Ἀξ. Δίλ. Μαλακ. Μισθ. Ποτάμ. Φλογ.) Πόντ. (Ἀμισ.) γιαζίν Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) γιαζού ή, Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a z i* = πεδιάς.

Ἀνοιχτὴ πεδιάς, ὑπαίθριος χῶρος ἔνθ' ἀν.: Ἰ. Ἀσμ. *Ἐμορφον γιαζίν ἔν' ἀπάν' σὸ βουνὸν Πόντ. (Τραπ.) Ἐμείς ἐκεῖ τὸ μέγα τ' ἀγίασμο δὲν τὸ ἄουντοῦμ' σὰ γιαζιά (ἄουντοῦμ' = χύνουμε) Καππ. (Δίλ.) Κοιμοῦνται σὸ γιαζι Καππ. (Φλογ.) Κρίμα εἶναι ἀδῶ σὸ γιαζι νὰ κοιμηθῇς Πόντ. (Ἀμισ.)*

γιαζίδι τό, Καππ. (Φλογ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γ ι α ζ ι* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ί δι. *Γ ι α ζ ι*, τὸ ὅπ. βλ.: Ἰ. Ἀσμ. *Ἐχ' κάτι τσουλούχια καὶ παίν' τὸ παιδί, βόσκει τα σὰ γιαζίδια (τσουλούχια = γαλλόπουλλα) Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γιαζίδια Βιθυν. (Κίος).*

γιαζίκι ἐπιφών. Ἡπ. (Πάργ.) γιαζίζ' Ἡπ. (Ἰωάνν.) Κόνιτσ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Καβακλ. Μάδυτ.) Μακεδ. (Βαρβάρ. Βόιον Δαμασκ. Χωριστ.) γιαζούζ' Μακεδ. (Βέρ. Νάουσ. Σέρρ.)

Ἐκ τοῦ τουρκ. *y a z i k* = κρῖμα.

Κρῖμα, ἐντροπὴ ἔνθ' ἀν.: *Γιαζίζ' νὰ σοῦ γένῃ Ἡπ. (Κόνιτσ.) Γιαζίκι, γιὰ τὸ Θεό! Ἡπ. (Πάργ.) Γιαζίζ' τοῦ βόι σ' Μακεδ. (Βαρβάρ.) Γιαζούζ' 'ς τοῦ μπουκέτον, ἔτσι τ' ἄφ'σαν κὶ μαράθ'κι Μακεδ. (Σέρρ.) 2) Ἐπὶ τέλους, λοιπὸν Μακεδ. (Νάουσ.): Ἰ. Ἀσμ. *Ἐ! γιαζούζ', ἰσεῖς δὰ μὴ λουλάνιτι!**

γιαζιλαεύω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γ ι α ζ ι* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λ α ε ὡ. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. *γ ι α γ κ α ζ λ α ε ὡ*. Κάμνω κάτι ὁμαλόν, ἱσοπεδώνω.

γιαζλίκι τό, Θράκ. (Μέτρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a z l i k* = θερινός.

Τὸ σιτηρὸν ἢ τὸ λινάριον τὰ ὅποια σπείρονται κατὰ τὴν ἀνοιξιν: *Τώρα ξεσπέρ'νε καὶ τὰ γιαζλίκια, τὰ κριθάρια, τὰ ψ'μός'ταρα καὶ τὰ ψ'μόλ'να (= ὄψιμα σιτάρια καὶ λινάρια).*

γιαζμά ή, Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a z m a* = ὕφασμα ζωγραφισμένον διὰ τῆς χειρός.

Πολύχρωμος ἀνδρικός κεφαλόδεσμος.

γιαϊλαέτες ὁ, Πόντ. θηλ. γιαϊλαεύτρια Πόντ. (Κερασ.) γιαγλαέτ'σσα Πόντ. (Κερασ. κ.ά.).

Ἐκ τοῦ ρ. *γ ι α ῖ λ α ε ὡ*, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. *γ ι α γ λ ᾱ ε ὡ*.

1) Ὁ παραθερίζων εἰς ὄρεινόν βοσκότοπον ἔνθ' ἀν. 2) Θηλ., Γυναῖκα προχωρημένης ἡλικίας, ἢ ὅποια κατὰ τὸ θέρος ἐγκαθίσταται εἰς ὄρεινόν βοσκότοπον καὶ ἀσχολεῖται, ἐπ' ἀμοιβῇ, μὲ τὸ ἔρμεγμα τῶν βοσκημάτων καὶ μὲ τυροκομικὰς ἐργασίας Πόντ. (Κερασ.): Ἰ. Ἀσμ.

Πουλεῖ τὴν γιαϊλαεύτριαν ἀτ' μὲ τ' ἄσπρα τὰ κοβλάκια (κοβλόκια = κᾶδοι ἀπὸ λεπτὰ σανίδια ἐλάτου)

γιαϊλαεύω ἀμάρτ. γιαγλαεύω Πόντ.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γ ι α ῖ λ ᾱ ε ὡ*.

Παραθερίζω εἰς ὄρεινόν μέρος: Ἰ. Ἀσμ.

Τρυγὸνα μ' ἐγιαγλαέυεν 'ς σὰ ψηλὰ ραδιά, πίνει τὰ κρύα τὰ νερά καὶ σύρ' τὴν μανασίαν (ραδιά = ράχες, μανασία = μοναξιά).

γιαϊλᾶς ὁ, Κάρπ. Κάσ. Κύπρ. Μεγίστ. Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) Σίφν. Στερελλ. (Τριχων.) γιαϊλιᾶς Μακεδ. (Χαλκιδ.) γιαϊλῆς Πόντ. (Χαλδ.) γιαϊλᾶ ή, Πόντ. (Χαλδ.).

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a y l a* = ὁροπέδιον, θερινὸς βοσκότοπος.

1) Ὁροπέδιον, ὄρεινός καὶ ὑψηλὸς τόπος Κάρπ. Κάσ. Κύπρ. Μεγίστ.: Φρ. *Σ' τάριν τοῦ γιαϊλᾶ (θεωρούμενον καλύτερον τοῦ πεδινού) Μεγίστ. Καὶ μεταφ., ἐπὶ ὠραίας γυναικὸς αὐτόθι. || Ἰ. Ἀσμ.*

Ἦσταπ πουλλιά τοῦ γιαϊλᾶ κ' ἐσμεῖξα μὲ τοῦ κάμπου καὶ φαίνεται μου πὼς φοροῦν χρυσὰ φτερά καὶ λάμπου (Ὁ πρῶτος στίχος λέγεται καὶ παροιμιακῶς ἐπὶ αἰφνιδίως ἀνεκρίστου συναντήσεως προσφιλῶν προσώπων) Κάρπ. Κάσ.

Ὡσάν τσ' ἐσένα γ-γάδαρον ἔχω τσ' ἐβὼ μουλᾶρι τσαὶ γέμπω τον 'ς τὸ γιαϊλᾶ τσαὶ κουαλᾶ με σ' τάρι

(γέμπω = στέλλω) Μεγίστ. β) Ὁρεινὸν μέρος κατάλληλον πρὸς παραθερισμὸν Ἡπ. (Ἀρτ.) Καππ. (Φάρασ.) Κάσ. Μεγίστ. Πόντ. (Χαλδ.) Σίφν.: *Ἐπὰ εἶναι γιαϊλᾶς καλὸς Σίφν. Τὸ καλοτσαίριν οἱ Τοῦρσοι φεύγουν πάνω 'ς τοὺς γιαϊλᾶδες (οἱ Τοῦρσοι = οἱ Τοῦρκοι) Φάρασ. || Παροιμ.*

*Σ' σὸ γιαϊλέν πα' ἔρθα, εἶδα σε καὶ τὸ μυτί σ' ξὰν ὕλιξεν (ἦλθα πάλιν εἰς τὴν ἐξοχὴν τὸ καλοκαίρι καὶ ἡ μύτη σου ἔτρεχε πάλιν. Ἐπὶ τῶν ἐπιρριπτόντων τὰ ἴδια σφάλματα ἀδικαιολογητῶς εἰς τὰς περιστάσεις) Χαλδ. γ) Ὁρεινὸς τόπος κατάλληλος διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ποιμνίων Ἡπ. (Ἀρτ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Πόντ. (Κερασ. Χαλδ. κ.ά.) δ) Τόπος ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἀνέμους, τὰ ρεύματα Στερελλ. (Τριχων.): *Μὴν κάθισι 'ς τοῦ γιαϊλᾶ, θὰ πάρ'ς κανιὰ πούντα. 2) Εὐάερος οἰκία Μεγίστ.**

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Θράκ. (Ροδόπ.) Μακεδ. (Ἡλιοκώμ.)

γιαίνω κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ.) Πόντ. (Σινώπ. κ.ά.) γιαίνου βόρ. ιδιώμ. καὶ Τσακων. γιαίνω Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Χωρίο Βουν.) γιαίνω Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.) αἶνω Νάξ. γιαίνω Ἡπ. (Πάργ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κέρκ. (Σιναρᾶδ.) Κύπρ. — Ι. Πολέμ., Χειμωναθ.², 179 Ἀόρ. ἔγιανα κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) ἔγιανα Νίσυρ. ἔγιαγκα Τσακων. γιάκα Τσακων. (Χαβουτσ.) Μέσ. γιαίνουμαι Ἡπ. (Πάργ.) Ζάκ. Ἰων. (Καράμπ.) γιαίνουμαι Ἡπ. (Μαργαρίτ. Πάργ. Φιλιᾶτ. κ.ά.) Ἀόρ. γιάτσ' Τσακων. (Χαβουτσ.) Μετοχ. παρκ. γιαμένος πολλαχ. γιαιμένος Κρήτ. (Χαν.) γιανούμερος Κῶς (Καρδάμ.) Ρόδ.

Τὸ Βυζαντ. ρ. *γ ι α ῖ ν ω* καὶ τοῦτο ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ὕ γ ι α ῖ ν ω*.

1) Μετβ., θεραπεύω, ἐπὶ σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ πόνου κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Βουν.) Πόντ. (Σινώπ. κ.ά.): *Δὲ βρίσκεται γιατρός νὰ τὸν γιάνῃ. Δὲν ὑπάρχει φάρμακο γιὰ νὰ μὲ γιάνῃ. Δὲν μπορεῖς νὰ μὲ γιάνῃς κοιν. Σώπα, κυρά μου, κ' ἐγὼ θὰ σὲ γιάνω Ζάκ. Ἡ θεὰ Κοσσυφίνα μὲ τ'ς ἀλοιφάδες τῆς μου γιανε τὸ χέρι μου καὶ δὲν κουλλάθηκα Πελοπν. (Γαργαλ.)*

Ἡ κερ-Ἀσπασὺ ἔγιανε τὰ σιλιγκούδια τοῦ Δημητροῦ μετὰ τὸ λιόκορνο (σιλιγκούδια = ἀδένες τοῦ λαιμοῦ, λιόκορνο = κέρκτον ὅφως μετὰ μαγικοθεραπευτικὰς ιδιότητας) Μῆλ. Νὰ ἡῦρω ἃ σ-σώσω γιάνει ἐκεῖν' δὴν γυναῖκα (νὰ ἰδῶ ἂν ἡμπορέσω νὰ θεραπεύσω ἐκείνην τὴν γυναῖκα) Καλαβρ. (Βουν.) Τὸ κομμόχορτο τὸ βάνανε μετὰ κρασί τσι πηλὴ καὶ τσι ἔγιανε (κομμόχορτο = τὸ φυτὸν Καλαμίνθη τὸ κλινοπόδιον) Κέρκ. (Σιναρᾶδ.) Ἡγιανὰ τοι ἀποῦ τὸν κατὼ κόσμον Κρήτ. Οἱ ἱατροὶ μας ἔμ-μῆσε γιαίνουνε Κίμωλ. Αὐτὸς ὁ γιανός, πὺν σοῦ λέω, δὰ σὲ γιάνη, ἐτσὰ πὺν ἡγιανε καὶ μένα Κρήτ. (Νεάπ.) Ἡτο γιάνουδα τὴν ἄδ-δη σπρωφάτα (εἶχε θεραπεύσει τὴν ἄλλην σάφραν) Καλαβρ. (Χωρ. Βουν.) Παναγιά μ', γιάνι τοῦ πιδί μ'! Μακεδ. (Ἀρν.)

Τ' Ἀδάμη τ' ἄρματα κρατῶ κι ὅπου ἀγίξω, γιαίνω (ἐξ ἐπωδ.) Κρήτ. Θὰ φύβγουν νὰ πάου 'ς τοῦ γιανό 'ς τ' Ἀγναντα νὰ μὴ γιάν' Ἡπ. (Πλάκ.) Ἐλα νὰ μοῦ γιάνης τὸν πόνο μου Πελοπ. (Δάρα Ἀρκαδ.) || Παροιμ.

Κόψε χέρι, γιάνε μάτι (ἐπὶ ἐπικειμένον κινδύνου ἐπιβάλλεται νὰ ληφθοῦν σκληρὰ καὶ ριζικὰ μέτρα) Θῆρ. (Οἶα)

Τὸ σκυλλὶ πὺν μ' ἔφαγε, ἐκεῖνο θὰ μὲ γιάνη (κατὰ τὸ δόγμα «ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται» ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς γίνεται καὶ αἰτία σωτηρίας) Πελοπ. (Πάτρ.) || Ἀσμ.

Ἐχει βασιλικὸν γιανό μετ' 'ς τοὺς μεγάλους τόπους, πὺν δίνουσι τὰ γιανικά καὶ γιάνουν τοὺς ἀνθρώπους Τῆλ.

Τὸ σιανόν σου ἀνάβλεμμα σηκώνει πεθαμένους καὶ θανατόνει ζωντανούς καὶ γιάνει ἀρρωστημένους Κάρπ.

Γιανέ μ', τόσινους πὺν ἡγιανες, θέλω νὰ γιάν' 'ς κι μένα Θράκ.

Ἀμετε σεῖς 'ς τὰ σπύτια σας κι ἄμετε 'ς τὴ δουλειά σας, κι ἀργὰ σὰς τότε πνίγω 'γὼ καὶ γιάνω τὴ γαρδιά σας Κρήτ. (Ἡράκλ.)

Μάννα, γλυκό μου ὄνομα, γλυκεῖα παρηγοριά μου, πάντα ἐγίνουσαν γιανό καὶ ἡγιανες τὴν γαρδιά μου Νίσυρ.

Ἐρωτα, πὺν με λάβωσες, βρές μου καὶ τὸ βοτάνι, κανεὶς γιανός δὲ βρίσκεται τὸ νόνο μου νὰ γιάνη Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Τὸ ἄσμ. εἰς παραλλαγή. κ.ά.

Γιάνε, γλυκεῖά μου Παναγιά, | τὴν πονεμένη μου καρδιά Χίος || Ποίημ.

Κ' ἡ κόρη γέρνει, ντροπαλή, τὸν πόνο τῆς νὰ γιάνη καὶ ὁ Γιάννης τὴ Μαριὼ φιλεῖ, καὶ αὐτὴ φιλεῖ τὸ Γιάννη I. Πολέμ., Χειμῶνανθ.², 179. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Συνών. γιανός. 2) Ἀμετβ., θεραπεύομαι ἀπὸ σωματικὸν ἢ ψυχικὸν πόνον, γίνομαι καλὰ κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.) Πόντ. (Σινώπ.) Τσακων. (Χαβουτσ. κ.ά.): Μοῦ 'πε ὁ γιανός πὺν θὰ γιάνω σὲ τρεῖς 'μέρες. Ἐγιανε γρήγορα τὸ πόδι σου. Μετὰ τὰ βαλσίδια ἔγιανε τὸ χέρι σου σὲ μιὰ βδομάδα κοιν. Τώρα π' ἔγιανε εἶναι ξεσκεβρωμένος καὶ στητὸς σὰν τὴ λαμπάδα Μῆλ. Θὰ κάτσω καμινὰ δεκαριά 'μέρες 'ς τὸ κρεβάτι ὡς θὲ' νὰ γιάν' ἡ πληγὴ αὐτόθ. Δὲν ἤξερα τί νὰ τοῦ πρωτοδώκω γιὰ νὰ γιάνη Πελοπ. (Παιδεμ.) Γιὰ τὴ λειχήνα βάνουνε γαῖδουρόγαλο καὶ γιάνει ὁ ἀνθρώπος Πελοπ. (Γαργαλ.) Πέτρωσα τὴ σ-σέρα μ-μου καὶ λ-λέει νὰ γιάνη (πέτρωσα = ἐκτύπησα μετὰ πέτρα, σ-σέρα = χέρσα, χέρι) Κῶς (Καρδαμ.) Ἡ λαβωμαθιά δὲν 'ναι βαρεῖα, καὶ δὲ 'αίνει Νάξ. Ἡγιανὶν τοῦ χέρι μ' Τῆν. (Κτικ.) Ἡγιανε, μωρή, τὸ τσουπί, πορὶ δὲ μπόρηγε; (τσουπί = κοριτσάκι)

Πελοπ. (Ἀχαῖα) Ἐγιανεν ὁ γιανός (=πληγὴ) Μεγίστ. Ἐπεσε 'ς τὸ κρεβάτι, 'ἐν ἔγιανεν Σύμ. Θὰ γιάν' οὐ ἀνήμε-πουνους (= ἀσθενής) Στερελλ. (Παρνασσ.) Τοῦτος ὁ ἄρ-ρουστο 'ἐν γαίνει πλέο (αὐτὸς ὁ ἄρρωστος δὲν θεραπεύεται πλέον) Γαλλικ. Τὸν πῆγε 'ς τὸ γιανό, δὲν ἔγιανε (ἐκ παραμυθ.) Θράκ. (Μέτρ.) Καὶ τὰ μάτια του ἔγιαναν, ἀφοῦ ἔγιανεν ὁ ἀνθρώπος (ἐκ παραμυθ.) Νίσυρ. Νὰ βάλῃ ἐννέα κουκκιά κριθάρι | καὶ τρεῖς φορὲς ἀλγυαριά, | νερό τοῦ Ἰορδάνη, | νὰ λουστῇ νὰ γιάνη (ἐξ ἐπωδ.) Ἀμοργ. Τοῦ βάζαν ἰπὸν 'ς τοῦ κακοῦ σπ'ρὶ τοῦ βαλσίδ' καὶ ἔγιανι (βαλσίδ' = κατάπλασμα) Μακεδ. (Καρπερ.) || Φρ. Ὡς πὺν νὰ παντρευτῇς, θὰ γιάνη (λέγεται θωπευτικῶς ὑπὸ τῶν μεγαλυτέρων εἰς τὰ παιδιὰ, ὅταν τραυματισθοῦν ἐλαφρὰ) πολλαχ. Πιὸ γρήγορα θὰ γιάνης παρὰ θὰ παντρευτῇς(συνών. μετὰ τὴν προηγούμεν.) Κέρκ. (Σιναρᾶδ.) || Παροιμ. Νὰ σὲ κάψω, Γιάννη, νὰ σ' ἀλείψω μύξα, γιὰ νὰ γιάνη (δι' ὅσους μεταμελοῦνται ἀνωφελῶς, ἀφοῦ διέπραξαν κακὸν εἰς βάρος ἄλλου) πολλαχ. Κόψε τὸ χέρι σου καὶ βάλε τοῦ μύξα νὰ γιάνη (συνών. μετὰ τὴν προηγούμεν.) ἐνιαχ. Κάτσε νὰ σὲ χέσω, Γιάννη, καὶ ὕστερα νὰ σ' ἀλείψω μύξα νὰ γιάνη (συνών. μετὰ τὴν προηγούμεν.) Σύρ. Ἡ τσεκουριά γιάνει, ὁ κακὸς λόγος δὲν γιάνει (πολλὰκις οἱ δηκτικοὶ λόγοι προξενοῦν βαθύτερον πόνον ἀπὸ τὰ κοπερὰ ὄργανα) Χίος || Γνωμ.

Ἀ σὲ φάω 'γὼ ἢ ὀχίτσα, | εἶναι γιανό καὶ γιάνεις Ἀ σὲ φάη ὁ γιός μ' ὁ ἀστρίτας, | τοίμασε τσαπὶ καὶ φτυάρι καὶ ἡ καβάνα νὰ σημάνη Κέρκ. (Κασσιόπ.) || Ἀσμ.

Βγάξει τὸ μαχαιράκι του ἀπ' ἀργυρὸ φηκάρι, σὲ τόπο τὴν ἐβάρεσε, σὲ τόπο νὰ μὴ γιάνη Προπ. (Μαρμαρ.)

Κρύωσα καὶ θὰ πεθάνω, | φέρ'τε τὸ γιανό νὰ γιάνω Πελοπ. (Μαρθ.)

Εἶχα πληγὴν τῆς μοῦ ἡγιανεν, τὴν ἄν-νοιξεμ μινὰ ἄλλη Χίος

Ποῦ νὰ σὲ δῶ νὰ καίεσαι, ποῦ νὰ σὲ δῶ νὰ τρέμεις, ἄκληρος νὰ 'σαι ὡς τὸ νὰ ζῆς κι ἀρρωστος νὰ μὴ γιάνης Κῶς (Πυλ.)

Ἐσὺ, ἀντέ, πὺν μέθυσες, πιὲς κι ἄλλο γιὰ νὰ γιάνης Πελοπ. (Ξηροκ.)

Ἐλα ἰδῶ, μικρούλα μου, | νὰ γιάνης τὴν καρδούλα μου Λῆμν. (Πλάκ.)

Γαπῶ σε, πὺν τρελλαίνομαι, γαπῶ σε, πὺν ποθαίνω, καὶ μ' εἶνα βλέμ-μα σου γλυκὲ, πάλι, πονλ-λί μου, γιάνω Νίσυρ.

Τσοιμήσου μετὰ τὴν Παναγιά τσαὶ μετὰ τὸν ἁγ-Γιάννη, μετὰ τὸν δεσπότην δὲ Χριστὸ τσ' ὅπου πονεῖς νὰ γιάνης (ἐκ βαυκαλ.) αὐτόθ.

Νάνι του νὰ κἀν νάνι, | καὶ ὅπου τὸ πονεῖ νὰ γιάνη Πελοπ. (Γαργαλ.) || Ποίημ.

Μετὰ τὴν κάψα ξεθυμαίνεις | θὰ περάσῃ καὶ ἔτσι γιάνεις Δ. Σολωμ., 322

Παρηγορεῖτ' ὁ χωρισμὸς καὶ γιάνει κάθε πόνος, μὰ ὁ πόνος τοῦ μονάκριβου παρηγοριά δὲν ἔχει

I. Πολέμ. Χειμῶνανθ.², 179. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Β) Μέσ., μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ θεραπεύομαι πολλαχ. καὶ Τσακων. (Χαβουτσ.): Δὲ γιάνεσαι, σοῦ πομένει φεγάδι (πειραζόμενος ὑπὸ δαιμονίου, ἂν δὲν καταφύγῃς εἰς ἱερεῖα, δὲν ἀνακτᾷς τὴν υἰεῖάν σου, σοῦ μένει σωματικὸν ἐλάττωμα) Ἰων. (Καραμπ.) Γιανένος εἶν' ὁ πόδας σου Κρήτ. Οὐ! θὰ εἶσαι γιανένος σὲ μιὰ βδομάδα Πελοπ. (Φιγάλ.) Σὴμ-μερις εἶμαι γιανένος Κῶς (Καρδάμ.) Ὁ γιανὸ θρεῖγει, θρεῖτε, γιάντ'

γιακαδάκι

(ή πληγή θρέφει, έθρεψε, θεραπεύτηκε) Χαβουτσ. 'Η σημασ. και Βυζαντ.

γιακαδάκι τό, σύνθηθ. γιακαδάκ' βόρ. ιδιώμ. γιακα-δάτσι ένιαχ. γιακ-κάδάτσι Κάσ.

Υποκορ. του ούς. γιακάς από το θέμ. του πληθ. γιακάδες.

Μικρός γιακάς 1, τό όπ. βλ.: Φοράει τό φουστάνι με τό άσπρο γιακαδάκι. Είναι μόδα φέτος τά στενά γιακαδάκια σύνθηθ.

γιακαδιά ή, πολλαχ.

Έκ του ούς. γιακάς από το θέμ. του πληθ. διά της παραγωγ. καταλ. -ιά.

Κτύπημα διά της παλάμης επί του αχένος πολλαχ.: Τόν άρχισε 'ς τις γιακαδιές. Έφαγε τις γιακαδιές του και ζαλίστηκε 'Αθήν.

γιακάδος ό, ένιαχ. γιακάδους Ίμβρ.

Μεγεθ. του ούς. γιακάς διά του θέμ. του πληθ. και της παραγωγ. καταλ. -ος και δι' αναβιβασμού του τόνου.

Μεγάλος γιακάς 1, τό όπ. βλ.

γιακαδωτός επίθ. 'Αθήν. κ.ά.

Έκ του ούς. γιακάς διά του θέμ. του πληθ. και της παραγωγ. καταλ. -ωτός.

Ο έχων γιακάν, περιλαίμιον, επί φορέματος, μαλλίνου πλεκτού έπενδύτου κ.τ.τ.: Δέν τό θέλω ξετραχηλιστό τό φόρεμα, νά μου τό κάνης γιακαδωτό, μ' ένα μικρό γιακαδάκι 'Αθήν.

γιακαλί τό, 'Ανδρ. (Κόρθ.) Εύβ. (Κουρ. 'Ορ.) 'Ηπ. (Κόνιτσ.) Θεσσ. (Ζαγορ. Πήλ.) Καππ. (Σινασσ.) Κύθν. (Δρυοπ. κ.ά.) Μακεδ. ('Ανασελ. Βόιον Σισάν.) Μύκ. Πελοπν. ('Ολυμπ.) Σκυρ.—Θ. Γρυπάρ., Βοσκοπ., 65 γιακαλίν Κύπρ.

Έκ του Τουρκ. *yakali* = ό έχων γιακάν.

Μάλλινον έπκνωφόριον τό όποϊον φοροϋν άνδρες και γυναίκες με περιλαίμιον που καλύπτει τόν λαϊμόν. Είναι χωρίς μανίκια και φθάνει μέχρι τη μέση ένθ' άν.: Βάν' τό γιακαλί σου, γιατί κάμνει κρέο Εύβ. (Κουρ.) || Ποίημ.

Πάου κ' έγώ τό γιακαλί τό άσπρο μου νά βάλω Θ. Γρυπάρ. ένθ' άν.

γιακαλίκι τό, 'Ανδρ. (Κόρθ.)

Έκ του Τουρκ. *yakalik* = πλεκτόν περιλαίμιον.

Γιακαλί, τό όπ. βλ.

γιακαλούλι τό, ένιαχ. γιακαλούλ' 'Ηπ.

Έκ του ούς. γιακαλί και της υποκορ. καταλ. -ούλι.

Μικρόν γιακαλί, τό όπ. βλ.

γιακάλωμα τό, ένιαχ. γιακάλουμα Μακεδ. (Κολινδρ.)

Έκ του ρ. γιακαλώνω διά της παραγωγ. καταλ. -μα.

Τό άρπαγμα, ή συμπλοκή με κάποιον.

γιακαλώνω ένιαχ. γιακαλώνου Μακεδ. (Κολινδρ.)

Έκ του Τουρκ. *yakalamak* = άρπάζω, συλλαμβάνω.

Άρπάζω, συλλαμβάνω βιαίως: Τόν γιακάλουσα κι τόν πέταξα πέρα.

γιακάς ό, κοιν. και Πόντ. ('Οφ. Τραπ. κ.ά.) γιακ-κάς Κύπρ. (Λευκωσ. Μενοικ.) 'ιακάς Μακεδ. (Δρυμ.) Νάξ. ('Απύρανθ.) γιακάς Καππ. (Φάρασ.) γιακάς Καππ. (Μισθ.) γιακά Τσακων. (Χαβουτσ.) Θηλ. γιακά ή, Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.) γιακά Μακεδ. ('Εράτυρ. Πεντάλοφ.) γιακά Πόντ. Ίμερ. Σάντ. Χαλδ.

Έκ του Τουρκ. *yaka* = περιλαίμιον, όχθη, έπικλινές έδαφος.

1) Περιλαίμιον πρόσθετον ή μη παντός ένδύματος άνδρικού ή γυναικείου κοιν. και Καππ. (Μισθ. Φάρασ.) Πόντ. ('Ιμερ. Κοτύωρ. 'Οφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. (Χαβουτσ.): Σακκάκι με ψηλό-στενό-φαρδύ-ξένο-γούνινο γιακά. Μπλούζα με άνοιχτό-κλειστό γιακά. Πουκάμισο με φαρδύ-στενό-κλειστό-άνοιχτο γιακά. Είναι λερωμένος-λειωμένος-τριμμένος ό γιακάς σου. Κατέβασε τό γιακά του σακκακιού σου. Βγάλε τό γιακά της ποδιάς σου νά τόν πλύνω. Σήκωσε τό γιακά σου νά μήν κρυώσης κοιν. Δώσε μ' νιά παραμάνα για τό γιακά μ' Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) Μαριά, ποιός πουλά μάτζαλη για νά κολλαρίσω τούς γιακ-κάδους του Παυλή μου; (μάτζαλη = κόλλα) Σύμ. Κάμε τόν γιακ-κάν σου κάτω, γιατί έν' ζωμένος ίσια 'πάνω (ζωμένος = ζα-βωμένος, στραβός) Κύπρ. 'Επιάσε με άφ' σή γιακάν κ' έφαλάφεςέ με τά παράδες (εφαλάφεςέ με = μου έζήτησε) Τραπ. Πέρασέν το άπ' τό γιακά τ', πήρε χώρας χωρανούς παιί (τό πέρασε από τό γιακά του, τό ξένο παιδί, συμβολικά, διά νά γίνη δικό του, πήρε ξένο, ξένο παιδί) Μισθ. Φέρε μου τσι γιακάδες σου νά σου τσι πλύνω Νάξ. (Γαλανάδ.) || Πα-ροιμ. φρ. Τινάζω τό γιακά μου (εις εκδήλωσιν βαθείας άπο-στροφής προς άτομον, τόπον ή πράξιν ή φρ. συνοδεύεται υπό σχετικής κινήσεως της χειρός του λέγοντος) κοιν. Νά τινά-ξης τό γιακά σου και νά φεύγης από τέτοιους ανθρώπους. Τίναξα τό γιακά μου, όταν τ' άκουσα κοιν. Τίναξι τού γιακά τ' κι ούτι ξαναπάτ'σι 'ς τ'ν 'Αθήνα Εύβ. ('Ακρ. κ.ά.) Τόν βλέπω και τινάσσω τό γιακά μου Κρήτ. Κουνάω τό γιακά μου (συνών. με την προηγούμεν.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Σειώ τό γιακά μου (συνών. με την προηγούμεν.) 'Ηπ. Σύρω τό γιακά μ' (συνών. με την προηγούμεν.) Πόντ. Συνών. φρ. Τι-νάζω τά ροϋχα μου-τήν τραχηλιά μου-τό κουρέλι μου-τό φουστάνι μου-τά πα-πούτσι μου. Σειώ τά μανίκια μου. Πβ. εις λ. άνατινάζω Α1. Του αλλάζω τό γιακά (επί με-γάλης κακοποιήσεως προσώπου) Στερελλ. (Αίτωλ.) Μ' έ-πιασε νιά βροχή κι μ' άλλαξι τού γιακά. Θά σ' αλλάξου τού γιακά άπ' τού ξύλου αυτόθ. Πβ. συνών. φρ. εις λ. αλλα-ζω Α1. Τσακώθ'καν τσιαμπά-γιακά (τσιαμπά = μαλλιά εις τόν αχένα' ήλθαν εις τά χέρια) Εύβ. (Θεολ.) Θεσσ. (Δο-μοκ.) Του παίρνω τό γιακά (λαμβάνω πολύ θάρρος άπέναντι εις κάποιον, επιδρω επί τινος) Στερελλ. (Αίτωλ.) Τ' πήραν τού γιακά τά πιδιά κι κάν'νι ό,τ' θέλ'νι αυτόθ. Συνών. φρ. Τοϋ πήραν τόν αέρα. Τόν έχω 'ς τό γιακά μου (μου είναι βάρος) Λεξ. Βλαστ., 512. Συνών. φρ. Τό έχω 'ς τό λαιμό μου-ς τό σβέρκο μου-ς τό κε-φάλι μου-ς τήν πλάτη μου-ς τά πόδια μου-πανωγόμι. Δίνου γιακά (προσέχω, δίνω σημα-σίαν) Λέσβ. Γ-οί προξινιές παγαίναν τσ' άρχόδαν, άμ' 'φτη'έν έδ'νι γιακά σι κανείναν αυτόθ. Χρόνια τ'νι τρουγύρ'ζι, άμ' 'φτη'έν έδ'νι γιακά αυτόθ. 'Αφίνω τήν γιακάν άτ' (παύω νά τόν ένοχλώ) Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.) Κομ-μένος ό γιακάς (ή άπόφασις ελήφθη και είναι άμετάκλητος Πελοπν. (Λακων.) Συνών. φρ. Κομμένο τό γελέκι. Κομμένο ραμμένο. Τέρμα τά δίφραγκα.

